

annelies **verbeke**

SPASTE RYBY

neewit

☰ KNIHA ZLIN

Annelies Verbeke

Spaste ryby

annelies **verbeke**

SPASTE RYBY

newit

The translation of this book is funded by the Flemish Literature Fund
(Vlaams Fonds voor de Letteren – www.flemishliterature.be).

Copyright © Annelies Verbeke, 2009
Translation © Jana Pellarová, 2013
Cover and layout © Lucie Mrázová, 2013

ISBN 978-80-87497-19-7

ISBN 978-80-7473-064-1 (PDF)

SEVERNÍ MOŘE

„Svítá, nový den už vstává,“ zpívala si Monique Champagne při koupání. Ve městě, kde bydlela, vzkvétal kulturní život, množství odpadků v ulicích se dařilo držet v mezích normy a množství srážek svádělo k nostalgii. Sem a tam se nějaký oslavenec oběsil na trámu či jakýsi nevypočitatelný domácí mazlíček pokousal dítě. To se však dělo jen málokdy. Štěstí se obvykle nevytrácelo tak razantně.

Zdálo se, že odpad ve vaně je ucpaný, ale nebylo to nic dramatického. „Svítá, nový den už vstává.“ Přece jen bylo prima, že už si zase zpívá.

Nalíčila se a oblékla, jako by ji čekalo něco důležitého. Rázným krokem si došla k pekaři a se zářivým úsměvem od něj převzala chleba. Cestou zpátky domů nastavila obličej jemnému mrholení a díky tomu spatřila, že se nad městem klene duha. „To je krása,“ prohodila sama k sobě.

Doma Monique pečlivě roztřídila prádlo na praní. Pro jistotu zkontrolovala cedulky, které kontrolovala pokaždé. Vyběhla po schodišti a brala schody po dvou. Psací stůl si uklidila ještě včera večer. Postavila na něj laptop, seběhla zase dolů a vyklidila myčku. Většina servisu nebyla původně jen její, ale teď už ano, teď ano. Poté srovnala kořenky ve skřínce nad sporákem podle velikosti a značky. A už byl čas na osvěžující projížďku na kole.

Že se jí to vůbec vždycky znova podaří, pomyslela si, zatímco bez zaváhání znovu a znovu roztáčela šlapky a přitom zhluboka vdechovala vůni smrků. Že se pokaždé

přece jen dokáže postavit na nohy. Kdyby byla nábožen-
sky založená, věřila by v anděla strážného. Nad hlavou jí
táhlo hejno divokých hus, a dokonce se zdálo, že kejhají.
Letěly směrem k duze, která se na modrém pozadí skvě-
la v ještě nádhernějších barvách než před chvílí.

Zpocená po té námaze se Monique ještě jednou vy-
koupala, a pak se pustila do vaření polévky. Nakrájela
zeleninu, z vegetariánského principu se vzdala válení
masových knedlíčků, nakrájela ještě více zeleniny a po-
malu jedla před prázdnou stránkou ve wordu, na kterou
nepřestávala zírat ještě dlouho poté, co polévku dojedla.
Civěla na bílou obrazovku jako belgický voják v Kábulu
k obzoru; nic se tam neobjevovalo, ale kdyby přece jen,
mohlo by to mít nepřátelské úmysly. A s nepřátelskými
úmysly nechtěla mít Monique nic společného. Inspirace
nepřicházela, smysl nové povídky se hledal jen těžko,
čtenáři byli netrpěliví, její konto se povážlivě tenčilo, ale
ona si trpělivě počká na něco krásného.

Mezitím, jako už mnoho předcházejících odpolední,
zabloudila očima až k zelené složce a knihám vyrovná-
ným na druhém konci jejího pracovního stolu ve tvaru L.
Vytáhla složku, položila si ji na klín a s velkou vážností
listovala výstřižky a vytištěnými webovými stránkami,
které v ní shromažďovala. Pak si povzdychla. Se stavem
ryb to šlo od desíti k pěti. Znovu si pročetla, jak se kaž-
dodenně roztahují tisíce kilometrů sítí, kterými se ze dna
moře seškrabuje neuvěřitelné množství ryb a nechtěné-
ho úlovku. Komerční rybolov ve velkém v posledních pa-
desáti letech způsobil úbytek devadesáti procent velkých
dravých ryb. Za pouhý rok se v Barentsově moři ulovilo
ilegálně více než sto tisíc tun tresek. V roce 2002 by se
celá populace tresek ze Severního moře vešla do střed-
ně velké rybářské lodi. Čtyřicet tisíc lidí přišlo o práci,
když byla z kanadských Grand Banks vylovena poslední

z těchto ryb. Téměř všechny jihoasijské korálové útesy vyletěly do povětří. Poté, co jim uřežou ploutve, házejí lovci znetvořené žraloky zpět do moře. Evropská unie ignoruje poslední šanci na záchranu tuňáka modrého ve Středozezemním moři. ICCAT, Mezinárodní komise pro ochranu tuňáků v Atlantiku, byla výsměšně přejmenována na Mezinárodní spiknutí pro výlov veškerých tuňáků. Dotace obrovským rybářským flotilám lámou všechny rekordy, stejně jako počet podvodných dohod o rybolovu se zeměmi třetího světa. Akvakultura se ukazuje jako velice sporné řešení. Tam, kde divocí lososi na cestě do moře proplují kolem chovných lososů, jsou celé populace zdecimovány infekcemi. Jedna třetina všech ulovených divoce žijících ryb se používá jako krmivo pro ryby chované v zajetí. Z celkového suchozemského povrchu je chráněno jedenáct procent, z celkové plochy moří jen půl procenta. Denně je zabito tři sta padesát milionů ryb pro lidskou spotřebu. Pokud bude nadměrný lov pokračovat současným tempem, pak v polovině tohoto století dojde k vyčerpání veškerých zásob ryb.

Většinu nashromážděných článků si už Monique přečetla. Sotva se však začetla do stati pojednávající o eutrofizaci moří, zazvonil telefon.

„Mluvím s paní Champagne osobně?“ chtěl vědět neznámý mužský hlas.

Monique přisvědčila, že je to skutečně ona.

„Dobrý den, paní Champagne. Volám vám kvůli jedné nabídce. Možná se vám nejdřív bude zdát zvláštní, ale přesto bych vás rád požádal o pár minut vašeho času, abych vám ji mohl vyložit, protože si myslím, doufám, že by vás to mohlo zajímat.“

Monique tušila, že ten člověk nejspíš patří k nějaké telefonické společnosti a že by s ní rád udělal anketu týkající se její spotřeby tabáku. Anebo se chystal přijít

s nějakou šílenou nabídkou v souvislosti s jejím povoláním. V minulosti už jí, spisovatelce, nabízeli, aby se účastnila všelijakých kvízů a programů, v nichž by měla jako dobrodružka a rádoby populární osoba někde v pralese nebo na ledovci pózovat před kamerou. Chtěli po ní, aby literárně, avšak zadarmo, doprovázela jízdu veteránů či plivání při ochutnávkách vína. Už už si tedy chystala své „bohužel, v té době zrovna něco mám“.

„Četl jsem váš novinový článek, tedy článek, vaši lyrickou pasáž – nebo jak bych to měl nazvat... o rybách a jejich nadměrném lovu. Bylo to moc krásné. I když krásné... spíše trefné. Četl jsem ho několikrát za sebou a říkal jsem si: ano, to je ono... ano, tohle nám, vědcům, chybí, tedy většinou. Nezlobte se, ještě jsem se ani nepředstavil. Jmenuju se Sven Nootjes. Pracuji v IVZR, to je Institut pro výzkum zemědělství a rybolovu. Jak jistě sama víte.“

„Ano,“ přisvědčila Monique. Zamlouvalo se jí, že ten muž vychází z přesvědčení, že ona to ví. Zamlouvalo se jí, že jí chce něco navrhnout vědec. „A cože vám to přesně chybí?“ zjišťovala zdvořile.

„Jak to myslíte?“ zeptal se Nootjes, na okamžik vyvedený z míry. „Ach tak, ve vědě! Ano, ve vědě! Ve vědeckých kruzích je to všechno takové suchopárné, paní Champagne. A pozor, ta vážnost je zde na místě. To musí být. Ale samozřejmě že existují i výjimky. Nedávno jsem se účastnil přednášky o učební kapacitě vran, přednášel to jeden mladý biolog, jak on se jen jmenuje, možná jste to viděla, je to i na YouTube, no ale to je nakonec jedno. Chci říct, že váš článek má něco, co potřebujeme, a sice emoce.“

Ono poslední slovo vyslovil velmi cituplně, alespoň Monique to tak připadalo, až se začala sama sebe ptát, jestli se má radovat, nebo se ohradit. Emoce nebyly při psaní nikdy jejím cílem, alespoň ne ve své syrové, ne-

opracované podobě. Chápala ovšem, že se v souvislosti s článkem o rybách, který byl výsledkem jejího posledního útoku na klávesnici, skutečně dalo mluvit o citech.

„Cestujete ráda?“ zeptal se muž.

Monique přisvědčila. Nabídl jí, že by mohla navštívit několik evropských měst a při té příležitosti vystoupit se svým článkem na kongresech o rybách. Měla to být jakási parenthese.

„A ty kongresy o rybách, ty se organizují často?“ chtěla vědět Monique.

„Ale jistě!“ Její nevědomost Svena Nootjese poněkud zarazila. Začal vypočítávat všechny maritimní konference a přednášky, kterých se on sám kdy účastnil, přísně akademické záležitosti i akce pro širší veřejnost. A že jich bylo. O náklady na její cesty a nocleh se prý podělí dvě organizace a třetí jí prý zajistí příslušnou gáži.

„A ode mě se očekává něco jako příspěvek na veselou notu?“ ujišťovala se Monique. Ve chvíli, kdy vypustila z úst slovo „nota“, zadoufala, že v tom Nootjes nebude spatřovat narážku na své jméno.

„No, veselá nota bych tomu zrovna neříkal,“ odvětil, „spíše emocionální.“

Nootjes vyslovil naději, že vystoupení Monique bude specifickým přínosem k zlepšení stavu tuňáků. O tuňácích by se v jejím článku rád dočetl ještě něco více, ovšem neopomněl zdůraznit, že se jedná více méně o jeho osobní, byť opodstatněný zájem.

„Udělám, co bude v mých silách.“ Monique si dala záležet, aby jí v hlase zazněl úsměv.

„Znamená to tedy ‚ano‘? A nechcete alespoň předem vědět, kdy se to má konat?“ I Nootjes se slyšitelně usmíval.

„Tak rychle, jak to jen půjde,“ vyhrkla Monique téměř bujaře.

„Příští týden v Tallinnu!“ kontroval okamžitě Nootjes s ulehčením.

Přesně tohle potřebovala: boj za spásu ryb. Bude z ní nový člověk. A potřebný. Ta vyhlídka ji naplňovala takovým odhodláním a nadějí, že se rozhodla, že se to musí oslavit ve velkém stylu.

Na internetu našla fotografii hejna pavích oček, která vypadala jak vystrojená na bál. Tělička z mohéru, hedvábí a skla, s flitry a zlatem, ploutve jako boa, ocase jako drahocenné štětce. Monique měla za to, že žádné jiné vyobrazení lépe nespojuje námět ryb a oslav. Zelenými písmeny přes ně vytukala datum, hodinu a svou adresu a dále pokyny jako: „nenoste květiny ani věnce“ a „téma/oblečení: ryby/moře“. Připojila i citát Johna L. Cullineye: „Světová moře jsou poslední velkou divočinou, jedinou ještě existující hranicí člověka na zemi a možná zároveň poslední šancí, aby ukázal, že je rozumnou bytostí.“ Pozvánku poslala na třicet devět e-mailových adres a asi desetkrát obyčejnou poštou.

Čas, který ji odděloval od oslavy a následného odjezdu, vyplnila Monique intenzivním studiem různých druhů tuňáka a jeho nepřírozených nepřátel. Nootjes jí ještě několikrát zavolal, aby jí upřesnil pár detailů ohledně cesty.

Ve skutečnosti už před měsícem věděla, že toto bude její další směr. Článek pro noviny psala s maximálním úsilím, i když si teprve teď uvědomovala, jak málo tehdy o svém tématu věděla. Čím více toho přečetla, tím posedlejší byla svým ekologickým posláním. Slova, kterým se až doposud vyhýbala – výstražný signál, konečná fáze, lepší svět –, se jí během studia vnucovala stále víc a víc. Hrozilo, že moře, oceány a řeky budou totálně vyloveny. A v těchto prázdných mořích spatřovala Monique Cham-

pagne konec veškerého života na zemi, neboť právě v moři život začal. Už se viděla potopená v mokré prázdnotě, obklopená zemí bez života. Domnívala se, že je čas, aby někdo něco zásadního podnikl, a vzhledem k tomu, že se již nezanedbatelná menšina o něco pokoušela, cítila vinu za to, že ona sama jim doposavad pomoc neposkytla. Je pravda, že už několikrát zkazila lidem chuť, když si v restauraci objednali mořského tvora ze sloupečku „raději ne“ podle rybího průvodce Světového fondu na ochranu přírody, ale o mnoho dál její aktivismus nezašel.

Ne zcela v souladu s onou náruživou zaujatostí lepší budoucností bylo její nadšení, se kterým mezi jednotlivými výpravami za poznáním tlačila nákupní vozík mezi regály v samoobsluze. Ještě jednou a naposledy, jak sama sobě namlouvala, si málem přivodila kýlu zvedáním bas s pivem a kartonových krabic plných lahví vína, přičemž hluboce dumala o pokrmech, které by její hosty stimulovaly k tomu, aby se nasyceni, ale nepřežráni vrhli na taneční parket.

Představa, že se jedná o večírek na rozloučenou, jí vhněla nesmazatelný úsměv do tváře. Ten nemizel ani ve chvílích, když jí dolní část vozíku podruhé způsobila modřinu na holeni nebo když jí dveře kufru od auta praštily při nakládání do hlavy. Náhodný kolemjdoucí se raději vyděšeně díval někam jinam.

Při vaření si Monique Champagne prozpěvovala šlágry nahrané během druhé světové války, které do jednoho pojednávaly o lásce. Zpívala stále hlasitěji, vysoko, nízko i brumendem. Namáhala si hlas až na hranici možností, takže se jí občas sevřelo hrdlo a vydalo ze sebe jen bolestivý chrapot. Tehdy se rukama špinavýma od mouky chápala šálku horkého čaje, který si uvařila, a kloktala tak dlouho, až jí hlas opět poslouchal, a pak pokračovala v hnětení i ve zpěvu.

Monique Champagne byla na oslavy machr. Nesla si to ve vínku už z domova; pro ostatní jen to nejlepší, perfekcionismus, konfety. Hodinu a půl před příchodem prvních hostů měla všechno pod kontrolou. Teplé předkrmy čekaly na roštu v troubě, až se rozpálí, počítadlo z cherry rajčátek a kuliček mozzarely odpočívalo v lednici obklopené vegetariánskými jednohubkami a CD-přehrávač příkladně sahal po dalším disku navozujícím atmosféru. Monique věnovala poslední pohled girlandám z modrých papírových rybek, které se od naleštěné knihovny táhly do všech rohů obývacího pokoje. Poté se urychleně odebrala do koupelny.

Dám si krátkou koupel, předsevzala si. Pod vodou osahávala své vyhublé tělo jako zklamaný řezník. Dříve bývala svalnatější, pevnější. Musí s tím zase rychle něco začít dělat. Jízda na kole nestačí. V první řadě jde přece o to, aby vypadala zdravě.

Poté, co si Monique spláchla kondicionér z vlasů, podržela si na chvíli hlavici sprchy mezi nohama. Ničeho se nedotkla a ke své velké úlevě si nemusela ani nic představit. Zurčivý a nepřetržitý proud vody ji dovedl až k vrcholu; rozpínání, dmutí, vlhko. Tváře jí skoro ani nestačily zčervenat. Když si pak na závěr vzdychla, jen jedna malá vlnka se roztránila o okraj vany, to bylo všechno. Plná života, pomyslela si Monique souhlasně.

Čtvrt hodiny před avizovaným začátkem zazvonil zvoněk. Jen v punčochách a pouze s jedním namalovaným okem spěchala ke dveřím. Před ní stanuli Jan a An, kteří kombinaci svých jmen považovali za tak banální, že si rádi nechávali říkat Jean a Nana, což jim ovšem okolí splnilo jen málokdy. Miminku v autosedačce, kterou rozrazili dveře, dali jméno Adolf. Podle nich bylo už opět morálně přijatelné, přesto však ještě velmi nezvyklé. Jan a An měli oba na krku řetěz z nedbale navlečených mušlí, mezi

plenkami vylovili dva zmuchlané námořnické kloboučky a nasadili si je na hlavu.

„No jo, jsme tu dřív, protože Dolfík se probudil,“ vysvětlil jí Jan.

„Takže jsme se nestihli pořádně převléknout a budeme taky muset poměrně brzo odejít, promiň,“ dodala s omluvou v hlase An, jako by čekala, že jí Monique vrazí pár pohlavků.

Monique sice nechápala logiku jejich sdělení, ale vinu dávala sama sobě.

„Žádný problém, pojdte dál, ten ale vyrostl, jo, děkuju moc,“ mumlala během výměny uvítacích polibků a radostných pohledů na dítě a na vinětu lahve s vínem. Poté přišla s omluvami na řadu ona. Nebyla ještě úplně hotová. Pro vysvětlení ukázala na své jedno nenamalované oko, což Janovi připomnělo Malcolma McDowella v *Mechanickém pomeranči*. Monique a An se smíchem souhlasily. An se domnívala, že to hostitelce sluší a že má hezké šaty a že má taky hezkou barvu vlasů. Poté, co rodičům nalila něco k pití, oblékla si Monique kostým tuňáka, který si vyrobila minulý večer. „Strašně hezký převlek,“ domnívala se An.

Když zapnula troubu, ozval se zvonek znovu, provázen naléhavým Dolfíkovým křikem. Za dveřmi stál Diederik, kterého očekávala jako prvního hosta, protože Diederik vždycky chodil první. Možná ho trochu zdrželo, než si na oko nasadil černou pásku. Vzhledem k tomu, že jinak nic z jeho oblečení mořského lupiče nepřipomínalo, evokovala páska přes oko spíše ošetření u očního lékaře.

„Přišel jsem pozdě?“ ptal se vyplašeně, když zaslechl hlasy Jana a An.

Monique ho uklidnila.

„Všechno nejlepší k narozeninám,“ vyhrkl Diederik stísněně, načež jí předal knihu zabalenou v novinovém papíře.

Monique mu přátelsky objasnila, že si neměl dělat škodu, že nemá narozeniny, že se jedná jen o večírek na rozloučenou. To byla pro Diederika velká rána; byl to už sedmý večírek na rozloučenou za poslední měsíc, a vždycky šlo o lidi, co pro něj moc znamenali. Někteří z nich oslavovali emigraci, ale většina měla rakovinu, a pro ně to byl pravděpodobně poslední večírek. Zatímco ho poslouchala, hladila Monique Diederika útěšně po rameni. Věděla dobře, s kým má tu čest. Lži, které si vymýšlel, byly rok od roku květnatější a tragičtější. Často se stávalo, že se dojal až k slzám neštěstím, které si sám vymyslel. Touhle svou úchylkou odradil mnoho lidí. Monique cítila potřebu vymazat si ho ze života, ale nedokázala najít ten správný okamžik pro přerušování kontaktů. Mlčela dokonce i ve chvíli, kdy si všimla, jak jí Diederik lepší holuba z nosu pod desku jídelního stolu.

Většina přítomných žen a jeden muž byli převlečeni za uchvacující mořské víly. Dál napočítala dvě chobotnice, jednu obrovskou škebli, něco s mušličkami, jednoho kraba a čtyři lovce krevet. Uprostřed přeplněného obývacího pokoje praskla Diederikovi gumička na pásce přes oko. Monique pustila hudbu hlasitěji a roznášela po pokoji jeden tác plný sklenic a dobrot za druhým. Všude navazovala krátké rozhovory končící smíchem.

„Poslyš,“ oslovila ji jedna ustaraná mořská víla a zaryla své dlouhé nehty do převleku tuňáka, „vypadáš unaveně. Zvládáš to?“

Monique ji ujistila, že se jí daří dobře, a zasmála se. Mořská víla však chtěla vědět, jestli to myslí vážně, jestli se jí vážně vede dobře. Když se kolem ní Monique chtěla s uklidňujícím mrknutím oka protáhnout, odchytila ji jiná mořská víla.

„Monique,“ spustila tahle, „vážně bych s tebou neměnila. Jsi fakt neuvěřitelně silná.“

„Ale já to považuju za privilegium, že můžu lidi po celé Evropě informovat o tristním stavu ryb.“

Mořská víla zamumlala, že tohle zrovna nemyslela.

Jeden z rybářů položil ruku na pravou tuňákovu ploutev.

„Hlavně se nenech moc ovlivňovat těma hysterickýmá ekoteroristama.“

Podle něj měl dostat svěřací kazajku každý, kdo nevěří, že člověk vždycky a včas najde správné řešení. Jeho mořská víla mu nenápadně dupla na nohu. Pochopil narážku.

„Ty jsi strašně hodná holka,“ řekl Monique. „A hodný lidi musej bejt na světě taky.“

Přesto ale trval na tom, aby přiznala, že ryby jsou primitivní tvorové. Pro někoho, jehož paměť je tak krátká, že si při plavání v akváriu pokaždé myslí, že se ocitl v novém světě, je „primitivní“ to správné označení.

Okolní smích ustal, když viděli, jak se Monique tváří.

„To o té paměti je jen hloupá báhorka,“ vyjela na něj. „Když se jim podaří uniknout, nelapnou ryby už nikdy podruhé po červu na háčku. A že jsou ‚primitivní‘, to taky není pravda. Pořád ještě jsou to tvorové nejlépe přizpůsobení pro život pod vodou.“ Byla tak rozčilená, že všem kolem ní nezbývalo nic jiného než přikyvovat. Někdo z nich zamumlal tiše a souhlasně: „Darwinismus, že jo?“

„Viděla jsi teď někdy Thomase?“ vyzvíдалa další mořská víla. Byla toho večera už pátá, kdo Monique tuto otázku položil.

„Ne!“ odsekla jí Monique.

Někdo, kdo cítil, že je okamžitě třeba změnit téma hovoru, chtěl vědět, jestli pracuje na něčem novém. Na nové knize, to měl na mysli, nehledě na stavy ryb. Monique rozčileně odpověděla, že už není žádná spisovatelka. S literaturou jednou provždy skončila, stejně jako se čtením.

Zatímco se dříve celá léta nutila přečíst minimálně jednu beletristickou knihu za týden, přičemž střídala klasiky a novou fikci, teď si už četla jen a jen o rybách. Ve skutečnosti byly ryby v říši zvířat vyvrženci, tvorové, s nimiž evidentně nikdo nedokázal soucítit. Dokonce i mnoho takzvaných vegetariánů jedlo ryby.

„Ryby se nedají jen tak snadno pozorovat. Nevydávají žádné zvuky, které by lidi mohli slyšet, a neprojevují žádné výrazy obličeje nebo držení těla, z nichž bychom mohli vyčíst strach nebo bolest. To ale neznamená, že ryba tohle všechno necítí!“

Monique mluvila stále zapáleněji.

„Ne, samozřejmě že ne,“ ozvala se mořská víla patřící k rybáři. Její soucit byl tak intenzivní, až byl skoro hmatatelný. „I ryba něco cítí.“ Kousla se do rtu a dojatě a významně se zadívala na svého milence.

„Monique,“ ozvala se obří škeble, i když jí nebylo zrovna dobře rozumět, „kdybys potřebovala, na nás se můžeš vždycky obrátit.“

Uprostřed místnosti tančily chobotnice. Když kolem nich Monique procházela, poprvé od svého příchodu se od sebe odtrhly rty a snažily se hostitelku přesvědčit, aby si taky trochu vyhodila z kopýtko. Monique jim poděkovala, pochválila je, že tak projevují svou lásku a v duchu si říkala, jestli už má vyhodit ty olezlé tousty, co stály na konferenčním stolku. Krab, kterého přivedla jedna kamarádka a který Monique celý večer říkal „princezno“, chtěl vědět, jestli by neměla k pití něco ostřejšího než jen víno. Monique vytáhla lahev drahé whisky, kterou od kohosi dostala a kterou zase ona chtěla někomu dát darem. Ukázalo se, že je to ten druh, který se klidně může vylít.

Po zbytek noci se ploužila podél zdí svého plného domu a nechala se objímat každým, kdo cítil tu potřebu. Hosté zůstávali. Měli se dobře nebo na to čekali. Sklenky

padaly z parapetu, jména se zapomínala, rozhovory opakovaly. Jeden bývalý spolužák vyprostil ramena ze sevřené něčí paže, kdosi se drbal déle než normálně, žena na jehlových podpatcích neustále drmolila: „Já jsem ráda, že už mám třicítku za sebou, ty ne? Proč ne? To já jo, tohle je přece mnohem lepší? Proč ne? Já myslím, že jo. Já jsem fakt ráda, že už mám třicítku za sebou!“

„Jasně, dobrý, ale já už léta tvrdím, že házená je úchylka,“ opáčil její protějšek.

Tohle je věk, kdy hrozí, že se z blázínka stane blázen, pomyslela si Monique.

Spatřila Diederika, jak zasmušile zírá na papírové řetězy. Zeptala se ho, co mu schází.

„Všechno!“ zařval Diederik, aby přehlušil hudbu. Chvilí to vypadalo, že tentokrát nebude následovat smyšlená historika. Pak pokračoval: „Vem si jen tyhle girlandy. Můj otec je navrhl. Bohužel si je ale nenechal patentovat. Umřel v chudobě. Moje mládí mohlo vypadat úplně jinak.“

Monique mu podala pivo, které měl Diederik vlastně odmítnout, vzhledem k tomu, že se dříve toho večera chlubil alergií na alkohol.

Monique se diskrétně otočila kolem své osy, velice pomalu, aby nebylo nápadné, že to dělá kvůli tomu, aby se pořádně rozhlédla. Tamhle se ústa smála tak, že odhalovala zuby zbarvené červeným vínem, tady se rudý nos zavrtával do zpoceného poprsí. Nezdálo se, že by její přátelé byli nešťastní. Monique k nim skoro vždy dokázala přistupovat se srdcem na dlani a výměnou za to se jí kamarádi již několikrát postarali o vítané rozptýlení. Přesto však věděla, že je po dnešní noci nebude postrádat. Ani na chvíli.

Dlouho a nehnutě pozorovala pozvánku s živorodkami pavími očky, kterou v mnoha exemplářích rozvěsila

po zdi. Chvíli se jí zdálo, že se rybky polekaně a zmateně rozprchly na všechny strany. Ne, tak to není, ony tančí, usmyslela si posléze Monique. Napodobují ohňostroj. Rozhodně to nevypadalo, že by prchaly před bombovým útokem na bále.

Ve čtvrt na šest ráno se večírek najednou sesypal, přece jen o něco dříve, než Monique očekávala. Bylo jí nápadné, jak jí všichni hosté bez rozdílu při loučení přáli, aby se jí vedlo lépe. Jen to úplně nejlepší, aby byla nejšťastnější na celém světě, šíleně moc radosti. Nebralo to konce. Jedna mořská víla jí kladla na srdce: „Užívej si, Monique, užívej si,“ a dívala se ni přitom tak významně, až se Monique chvíli domnívala, že ta žena používá nějakou šifru a myslí tím něco úplně jiného, něco nesmírně významného, co jí ovšem uniká.

Rovněž v likvidaci následků oslav byla Monique Champagne přeborník. Nikdy s úklidem nečekala až do příštího dne. Někdy ji dokonce tak těšilo vylévat zbytky piva a zhasínat čajové svíčky, až si říkala, jestli tuto část vlastně tajně nepovažuje za vrchol toho všeho. Svlékla si tuňáčí převlek. Potom obrátila dnem vzhůru šest popelníků a dvě mísy se zbytky brambůrků nad papírovým ubrusem, do kterého tu směs popela a papriky posléze zabalila. Skoro jako dárek pro nepřítele, pomyslela si, když tu papírovou kouli držela v ruce. Než ji konečně hodila do odpadkového koše, pobíhala s ní ještě chvíli po bytě a nebyla schopna se s ní rozloučit.

Přesto se však tentokrát nepustila hned do vytírání ulepených podlah. Ze zapomenutého balíčku vytáhla poslední cigaretu. Ačkoli před rokem a půl s kouřením skončila, inhalovala teď tak hluboce, jak to jen šlo. Když dokouřila, rozběhla se temným ránem v gumových holínkách k autu. Chtěla pozdravit svého budoucího spo-

jence. Chtěla spatřit moře. Bylo odsud jen třičtvrtěhodiny jízdy.

Nejprve si Monique přečetla, co bylo napsáno na vnitřní straně oroseného předního skla na straně spolujezdce: „Monička kytička“. To už tu musí být dlouho, pomyslela si, když urputně otírala sklo. Drobounkou prasklinkou tiše pískal vítr. Znělo to až neskutečně, jako by někdo ten zvuk napodoboval.

Zaparkovala u sochy v přímořském městečku, kde už alespoň dvacet let nebyla. Budovy s výhledem na nábreží tu byly tak šeredné, že se k nim člověk musel hned otočit zády. Však to také Monique okamžitě udělala. Vydala se opačným směrem, za zapomenutým polorozpadlým drakem, kterého vítr unášel k vodě. Ani záblesk svítání, ani stopy po dni.

Už zapomněla, do jaké šířky se tu táhne pláž. Anebo se jí to jen zdálo, protože tady byla sama. Jiskřivě černá voda, která hladila tmavý písek, stále ustupovala, dál a dál od břehu. Monique si představovala setkání s přílivem, očekávala, že Severní moře se k ní pohrne jako divoké děcko, které má radost, že ji vidí. Odlivu žádnou symbolickou hodnotu nepřipisovala. Neočekávala předem žádný vděk od tohoto moře, z něhož ústřice, modroploutví tuňáci i dva metry dlouhé tresky vymizeli už před sto lety, od tohoto moře plného lodí, rybářů, těžebních plošin, větrných mlýnů a hluku, moře, z něhož se těžil písek a do něhož se vyváželo bahno, moře, z něhož si svůj díl urvali vojáci i turisté, do kterého se vyhazovaly mrtvé ryby a kde se to na dně hemžilo kabelovým vedením. Moře si jizvy svých vysilujících zkušeností ponese s sebou, ale nevykrvácí nadobro. Obroda, o to tady jde, byla si Monique Champagne jistá. Ta myšlenka jí sevřela hrdlo. Obroda.